

Kóródy Judit

Könyvtáros hallgatók szakmai gyakorlatainak tapasztalatai vállalati információs környezetben – felkészítés a munkaerőpiacra

A szakmai gyakorlati rendszer szerencsés esetben mindhárom fél – a gyakornok, a gyakorlati hely és a felsőoktatási intézmény – számára hasznos. Ezen tényezőket vizsgáljuk cikkünkben, különös tekintettel az Infodok Kft. és az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet információmenedzsment szakirányainak együttműködésére.

Motivációk

„Az átgondolatlanul kiválasztott gyakorlati hely olyan, mint egy kényelmetlen cipő, szeretnénk mihamarabb megszabadulni tőle és alig várjuk a percet, hogy levethessük.” – foglalta össze véleményét egy nagy hazai egyetem gyakornoki koordinátora, akitől azt kérdeztem, hogy tapasztalatai szerint mi motiválja elsősorban a hallgatókat, amikor szakmai gyakorlati helyet választanak.

Ahogy felsorolta, hogy a hallgatókkal való egyeztetés során hányféle szempont merül fel egy alkalmas hely kiválasztásánál, megerősített abban, hogy még az eddigienél is fokozottabban kell figyelniük a hallgatók speciális igényeire, motivációira, ha igazi felelősséggel akarjuk felvállalni egy piacorientált gazdálkodó szervezet keretében működő Infotékánkban a könyvtáros hallgatók támogatását az „igazi” szakemberré válásban.

Az Infodok Kft. által működtetett Magyar Telekom Infotéka 2008 óta fogad rendszeresen szakmai gyakorlatra informatikus könyvtár szakos hallgatókat, ez idő alatt 30-nál többen fordultak meg nálunk. A gyakornokok sokféle típusával találkoztunk, akikkel igyekeztünk az elvárt alapkövetelményeken túl testreszabott módon foglalkozni annak érdekében, hogy a lehető legtöbb haszonnal járjon a gyakorlati munka mind nekik, mind az Infotékának. A gyakornokok fogadásának jelenlegi rendszere fokozatosan alakult ki a tapasztalatok alapján, és bizonyára a továbbiakban is változik, finomul majd.

„A hivatás gyakorlására felkészítő szakmai gyakorlat mindig is fontos volt a könyvtárosképzésben. Manapság kétfajta szakmai gyakorlat dominál. Az egyik a „túlélő” stratégia, amely főként a szélesebb hatókörű információmenedzselési és technológiai

kontextusba ágyazva szervezi a gyakorlatot. A másikat „pandaszindrómának” nevezik, amely nem véletlenül a roppant kedves, de nem éppen a gyorsaságáról ismert, és sajnos, a kihálás szélére sodródott fajról kapta beszédes nevét.” – írja Tószegi Zsuzsanna 2007-ben [1].

Sajnos, ma sem mondhatjuk, hogy az utóbbi megközelítés már egyáltalán nem jellemző, így a szakmai gyakorlatára készülő hallgatónak egyáltalán nem mindegy, mely gyakorlati helyet választja ahhoz, hogy megismerkedjen a munka világával.

Ha alaposabban el akarunk mélyedni ebben a kérdésben, érdemes megvizsgálni a gyakorlati képzési rendszer szereplőinek – a képzőintézménynek, a gyakorlati koordinátornak, a gyakorlati helynek, a gyakorlatvezetőnek és magának a hallgatónak – a motivációit.

Képzőintézmény (egyetem, főiskola)

Magyarországon a felsőoktatási törvény tanulmányi kötelezettségekről szóló fejezete [2] előírja, hogy a végbizonyítvány megszerzésének egyik feltétele a szakmai gyakorlat elvégzése. Az elvárt gyakorlati idő a különböző oktatási területeken, szinteken, felsőoktatási intézményekben eltérő lehet. Az intézmény általában belső szabályzatban rögzíti, hogy az egyes szakokon, az adott képzési típusoknak megfelelően félévenként milyen szakmai gyakorlat letöltését várja el. A szabályzatban, útmutatóban általában kitér az adott félévben kötelező óraszámra, a megszerzhető kreditek számára, a szemeszterenként elvárt gyakorlat témaköreire, a tantárgyi előfeltételekre, a szakmai gyakorlat helyére, a gyakorlat folyamatának adminisztrációs

előfeltételeire, a gyakorlat értékelésére, valamint az esetleges felmentés feltételeire.

A képzési intézményekben általában elvárás, hogy az alapképzés szakmai gyakorlatai közül legalább egyet az intézmény könyvtárában kell teljesíteni. Ennek megszervezését, lebonyolítását segítik azok az útmutatók, amelyeket a könyvtárak adnak ki a jelentkezni kívánó hallgatók számára. Az útmutatók általában a jelentkezési határidőre, a jelentkezésben közzendő adatokra, a gyakorlat letöltésének menetére és a gyakorlati naplóval kapcsolatos elvárásokra terjednek ki, és esetenként még a lebonyolításhoz szükséges levélsablonokat is tartalmazzák.

A képzési intézmények irányában az az elvárás, hogy hallgatóik felsőfokú tanulmányaik során az elméleti ismeretek mellett a gyakorlati tudnivalókat is elsajátítsák legalább olyan szinten, hogy zökkenőmentesen kapcsolódhassanak be a könyvtári munka világába. Ezért általában arra töreksznek, hogy széleskörűen támogassák a hallgatókat a szakmai gyakorlat teljesítésében: gyakornoki koordinátort biztosítanak, maguk is keresik és nyilvántartják (illetve maguk is biztosítják) a gyakorlati helyeket, megállapodásokat kötnek velük, esetleg egységes gyakorlati protokolljavaslatokat állítanak össze stb.

Gyakorlati koordinátor

A gyakorlati képzési rendszer fontos szereplője a képzési intézmények gyakorlati koordinátora, aki ismeri a gyakorlati helyek egyedi jellemzőit, és szoros kapcsolatban áll a hallgatókkal is, tehát felmérheti képességeiket, speciális igényeiket és motivációikat, így nagy hatékonysággal tudja nekik a megfelelő gyakorlati helyet ajánlani. Sokat segíthet abban, hogy a hallgató felismerje és meg tudja fogalmazni valódi céljait, elvárásait. A tanszéki oktatók mellett ő a legtapasztaltabb, akitől tanácsot kérnek a hallgatók a szakmai gyakorlattal kapcsolatban, ezért nagy a hatása, de nagy a felelőssége is a hallgatók helyes döntésére.

A hallgatók – és jó esetben a gyakorlati helyeken megbízott mentorok, gyakorlatvezetők – visszajelzése tovább növeli a koordinátor tapasztalatait, így munkája egyre hatékonyabb lehet. A gyakorlati helyek felől érkező visszajelzésekre egyébként nagyobb mértékben volna szükség, mint ahogyan általában történik, véleményem szerint a szervezett formában történő visszacapcsolás – például

évente egy workshop – növelhetné a gyakorlati képzési rendszer eredményességét.

Gyakorlati hely (gyakorló könyvtár, információs központ, információs szolgáltató hely)

A könyvtári gyakorlatok ma már nemcsak könyvtárban, hanem más információs szolgáltató szervezetknél is teljesíthetők. Ez a kiterjesztés tág lehetőséget ad a hallgatóknak arra, hogy a hagyományos – nonprofit szférában működő – könyvtári irodalomkutatáson túl megismerkedjenek az üzleti szektor sokszor eltérő típusú információs igényeivel, ami általában az adatok nagyon gyors és testreszabott formátumú szolgáltatását kívánja meg. A hallgató ezért helyesen teszi, ha képzése során többfajta profilú gyakorlati helyet is megismer, mert így változatosan alkalmazható és versenyképes ismeretek birtokába juthat.

A gyakorlati hely érdeke többirányú. Egyrészt a könyvtár olyan plusz erőforrásra tehet szert, ami díjtalanul és rugalmasan használható fel ott, ahol éppen szükséges. Másrészt a gyakornokok fogadása növelheti a könyvtár ismertségét és elismertségét a felsőoktatási és a szakmai körökben, hiszen a hallgatók hírért viszik, ha magas színvonalú munkával, jól szervezett intézménnyel találkoznak. S nem utolsósorban ott van a „jó érzés”, hogy támogathat egy fiatal embert a szakmai és személyiségfejlődésében.

Persze mindezekkel szembe is állítható néhány kérdés. A hallgató mentorálására a magasan kvalifikált gyakorlatvezetőnek folyamatosan időt – és figyelmet! – kell fordítania, ami nyilván az ő szakmai munkájától veszi el az időt. Az intézmény jó hírének védelme folyamatos figyelmet kíván, nem ajánlatos „leereszteni”, hiszen a gyakornok – jó esetben – a háttérfolyamatokba is beelát. S mi van akkor, ha egy gyakornok sikertelen valamilyen munkában, hiába próbálunk bármit? Ez konfliktushelyzetet, kudarcélményt jelent nemcsak neki, hanem a mentornak is.

A gyakorlati hely tévesen ítéli meg a gyakorlat célját, ha úgy gondolja, hogy az számára mindössze ingyen munkaerőt biztosít. *Czeglédi László* könyvtári gyakorlatról szóló cikkében [3] leírja, hogy mekkora veszély a „dolgoztatás”, aminek „leggyakrabban két típusával találkozhatunk: az egyik esetben a munkaerőhiány ideiglenes pótlása lehet a kiváltó ok, a másik esetben a „nemszere-

tem” vagy a felhalmozódott munkák felszámolásának vágya. A hiányzó munkaerő kiváltása a gyakorló hallgatóval – már amennyiben egy gyakorlatlan, a szakmával csak most ismerkedő hallgató egyáltalán alkalmas erre – természetesen nem minden esetben hordoz negatív vonásokat. A feladat jellege, minősége, a gyakorlat szakmai követelményeihez való igazodása képezi a megítélés alapját. A második eset már lényegesen több problémát hordoz magában. Mindannyian hallottuk már az „amikor én a könyvtárba kerültem ...” kezdetű mondatot, amelyet aztán rémisztő pakolásokról, költözködésekéről, robotolásokról szóló történetek követnek. Úgy gondolom, a cél azonban nem az, hogy a hallgatót már az ismerkedés kezdetén elijesszük a szakmától, mint ahogyan az sem, hogy ne ismerje meg egy könyvtár hétköznapijait, a könyvtárosi munka nehézségeivel és szépségeivel együtt. A lényeg az arányok helyes kialakítása.”

A másik általa említett veszély az ún. „üvegfal”-effektus. Ilyenkor a mentor vagy a kijelölt könyvtáros elmeséli, megmutatja az adott munkafolyamat lényegét a gyakornoknak, de nem engedi, hogy önállóan végezzen bármit is belőle. A könyvtári adatbázishoz csak az OPAC-on keresztül férhet, az előfizetett adatbázisokhoz nem kaphat jogosultságot, olvasóval közvetlenül nem beszélhet, így a „kirakat megszemlélése” után éppolyan tapasztalatlanul távozik, mint ahogyan érkezett.

A megfelelő gyakorlati helynek biztosítania kell a lehetőséget a tapasztalatszerzésre, számolva azazal, hogy az ellenőrzésre, a hibajavításra, a helyes megoldás megtanítására időt kell szánni.

Mentor (gyakorlatvezető)

És ha már a gyakorlatvezetőnél (mentornál) tartunk: a magas szintű szakmai tudás mellett olyan személyiségelemeket kell birtokolnia, amelyek nemcsak, hogy elvégezhetővé, de lelkesítővé, élvezetessé teszik számára a gyakorlatvezetői munkát.

Az *Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet* oldalán *Kőpatakiné Mészáros Mária* részletesen ismerteti a jó mentor személyiségjegyeit [4]. Foglaljuk össze röviden a legfontosabbakat:

- Hajtóerő – magas teljesítményszükséglet, ambíció.

- Aktivitás – a mentornak példát kell mutatnia gyakornoka (de kollégái) számára is a folyamatos személyes és szakmai megújulásra.
- Kreativitás – a mentornak képesnek kell lennie arra, hogy a problémákat újszerű szempontokból vizsgálja, és arra is, hogy eredeti megoldásokat tudjon kitalálni, illetve javasolni a gyakornoknak.
- Önbizalom és bizalom az emberekben.
- A lényeglátás és szelektálás képessége – problémaérzékenység, problémamegoldó képesség.
- Erkölcsi értékek – kedvesség, humor, lelkesedés, empátia, őszinteség, becsületesség, megbízhatóság, hitelesség, nyitottság.
- Előrelátás – képes legyen a hallgató számára hosszú távú, de kellően rugalmas tervet készíteni.
- Rugalmasság – a gyakornokok nagyon különböző személyiségűek, más és más módszerek lehetnek hatékonyak náluk.
- Együttműködési készség – a mentorálás csapatmunka, az együttműködés kialakítása és fenntartása nem csak a két fél között, hanem az intézmény többi érintett munkatársa körében is. Ez az egyik legfontosabb képesség, aminek kialakításában a mentor segítheti a gyakornokot.
- A kritika elfogadásának képessége – a gyakornokok sokszor azt mondják a mentornak, amit hallani szeretne, de a véleményük az intézményről – vagy magáról a mentorról – lehet kritikai hangvételű is. Mindkettő lehet nehéz helyzet: le kell tudni szűrni a valós véleményt, és sértődés nélkül kell elfogadni.
- Elemző képesség: a mentor legyen képes folyamatában kiértékelni a gyakornokkal való munkát, levonni a következtetéseket és szükség szerint javaslatot tenni a javításra, fejlesztésre.

A jó mentor folyamatos sikerélményhez juthat a munka során, különösen egy-egy problémásabb eset megoldásánál, mert ahogyan egy mentorunk megfogalmazta: „öröm megtapasztalni egy fiatal kollégánál a valódi szemléletváltozást, úgy emberileg, mint szakmailag, ami minket is gazdagít és megerősít”.

Hallgató (gyakornok)

A gyakorlati képzési rendszer legfontosabb szereplője a hallgató a maga gyakornoki szerepében. A hallgató legfőbb érdeke, hogy szakmai gyakorlat során olyan gyakorlati ismereteket sajátítson el, amelyek rögzítik, illetve megfelelő kontextusba helyezik az elméletben tanultakat. A gyakorlat során lehetővé kell tenni, hogy a hallgatók valódi,

életközeli helyzetekben kipróbálhassák a tanulmányaik során megismert eszközöket, ismereteket, de helyzetfelismerő, problémamegoldó képességeiket is. Ideális esetben a gyakorlat erősíti szakmai affinitásukat, elkötelezettségüket, és segít nekik felismerni speciális érdeklődésüket, amely területen egyszer „valami nagyot” alkothatnak majd.

Ideális esetben a fő szempontok a gyakorlati hely kiválasztásánál az alábbiak (tapasztalt gyakornoki koordinátortól és gyakornokoktól nyert információk alapján):

- **Érdeklődési kör** – a hallgató természetesen szakiránya szerint választana gyakorlati helyet, de szerephez jut itt az egyéni érdeklődés, hobbi is – például IT ismeretek, műfordítás, színházi érdeklődés stb., és a nyelvtudás is komoly befolyásoló tényező lehet.
- **Szakdolgozat téma** – általában a képzés vége felé válnak népszerűvé azok a gyakorlati helyek, amelyek a szakdolgozati témához kapcsolódnak, vagy akár amelyek tárgyai lehetnek a szakdolgozatnak valamilyen szempontból. Manapság nagyon népszerű a könyvtáros szakokon is a könyvtári szakma üzleti megközelítése marketing, PR, CRM, minőségbiztosítás stb. szempontból, így ahol ezek az ún. vállalatirányítási rendszerelemek jól működnek, gazdag térenként szolgálhatnak a szakdolgozatokhoz.
- **Presztízs** – sokat számít, hogy a felsőbb éves hallgatók milyen információkat osztanak meg az alsóbb évfolyamokkal egy-egy képzési helyről. Ennek tere a személyes kapcsolatokon túl ma már a képzési helyek hallgatói weblapja, blogja, ahol az infók – a jók is, de a kevésbé jók is – akár évekig megmaradnak, tehát több évfolyam választásait is befolyásolhatják.

A valóságban persze a kiválasztásnál egy sor kényszerítő körülményt is figyelembe kell venniük:

- **Helyszín** – a gyakorlat helye legyen jól megközelíthető, ne kelljen sokat, költségesen utazni, esetleg szállásra költeni.
- **Időbeosztás** – a gyakorlat ideje legyen beosztható az egyéb elfoglaltságok – tanórák, munka, sport stb. – közé. Ez különösen problémás lehet a levelező hallgatók esetében, akik jellemzően dolgoznak, de esetleg munkahelyük nem alkalmas gyakorlati helynek.

- **Személyes kapcsolatok** – előnyben részesül az olyan hely, ahol már vannak a hallgatóknak személyes kapcsolataik – szülők, rokonok, a lakóhelyen működő közkönyvtár, ahová gyerekkora óta jár –, amelyek alapján támogatást remélhetnek.

Utolsóként, de nem utolsósorban jól teszi a hallgató, ha számol saját személyiségtípusával is – például nyitott-e vagy befelé forduló, kényelmes vagy hiperaktív, elméleti vagy gyakorlatias típus –, és ezt is figyelembe veszi a választásnál.

Infodok Kft. – Magyar Telekom Infotéka, mint a könyvtárosképzés szakmai gyakorlati helye

A hazai távközlési szektor egyik meghatározó vállalatának, a Magyar Telekomnak a korlátozottan nyilvános vállalati könyvtárát – rendhagyó módon – az Infodok Kft. működteti.

Cégünk munkatársait 2005-ben szervezték ki az akkori Matávtól, amikor a vállalat úgy döntött, hogy – számos belső szolgáltatásának kihelyezése után – vállalkozásba adja az információgazdálkodási és ügyviteli tevékenységeket is. Így úttörő módon piacosították a szakkönyvtári szolgáltatásokat, ezen belül a szakirodalommal és szakmai folyóiratokkal való ellátás munkafolyamatait, az üzleti információk kutatásának és szolgáltatásának a feladatait, a sajtó- illetve médiafigyelés biztosítását, a dokumentumkezelést és ezen belül az ügyviteli és belső postázási feladatokat, valamint a fordítás- és tolmácmenedzselést és a kiadvány-előkészítés menedzselését is. Tevékenységünket gyakorlatilag ugyanazzal a bevált munkavállalói csapattal végezzük, mint korábban, szorosan együttműködve a Magyar Telekom kapcsolattartóival.

Infotéka

A Magyar Telekom Infotékája a megbízó által kívánt arányban ötvözi a hagyományos és a kifejezetten üzleti jellegű információs szolgáltatásokat. Infotékánk az egész cégcsoportot kiszolgálja, belső és külföldi tagvállalataival együtt, sőt, bizonyos szolgáltatásainkat az anyavállalat, a *Deutsche Telekom* is igénybe veszi. Ezért az egyik legfontosabb kihívás számunkra az általános és speciális igényeknek való minőségi megfelelés úgy, hogy az egyben költséghatékony is legyen.

Az Infotéka a Magyar Telekom székházában van, állománya megközelítőleg 8000 könyvet, tanulmányt, konferenciaanyagot, folyóiratkötetet, térkép stb. tartalmaz. Az Infotéka menedzseli a társaság napilapokkal és folyóiratokkal való ellátását (közel 600 pld.), a különböző szakmai és üzleti adatbázisok előfizetését, valamint rendszeres és eseti információkutatásokat készít. Az információs szolgáltatások fejlesztését és használatát a Magyar Telekom csoport belső fejlesztésű Advise vállalati információs rendszere segíti, amely belső és külső információk keresésére egyaránt alkalmas, és a cégcsoport legtöbb munkatársa számára elérhető.

Az Infotéka intranetes oldalán részletesen lehet tájékozódni a szolgáltatásokról, és több olyan információforrás is elérhető innen, amelyek az OLIB integrált könyvtári rendszerre, illetve az Advise-ra alapozva kerültek kifejlesztésre, például témafigyelés, szakirodalmi ajánlók, konferenciafigyelő, sajtószemlék, hírlevelek, jogi- és céginformációs adatbázisok stb.

Az Infotékában folyó információszolgáltató munka specialitásai, egyedisége

A Magyar Telekomnak, mint egy erős piaci versenyben működő nagyvállalatnak az információs igényei az utóbbi évtizedben megsokszorozódtak és átalakultak, egyre inkább a konkrét adatok, információk rendkívül gyors és pontos, testreszabott formában való eljuttatására kell koncentrálnunk, az igényekre nagyon gyorsan reagálva, de lehetőség szerint minél inkább proaktívan. Infotékánk munkatársai kiszűrrik, feldolgozzák és a célcsoportok igényeinek megfelelően testreszabva nyújtják az információt versenytársfigyelés, témafigyelés, céginformációk, hírlevelek, különböző sajtószemlék formájában. A hagyományos gyűjtő, rendszerező, szűrő képességek mellett célszerű a sajtóelemzés, piacelemzés területén is otthonosnak lenni.

Tehát az Infotékában a hagyományos könyvtári feladatok – gyarapítás, feldolgozás, állománykezelés, offline és online szolgáltatások – mellett a hallgatók megismerkedhetnek az üzleti döntéseket támogató, döntően adatbázis-alapú információfeldolgozási- és szolgáltatási megoldásokkal. Emellett lehetőségük van egy profitorientált gazdálkodó szervezet struktúrájának, működésének a megismerésére, valamint egy konkrét piaci terület, az

infokommunikációs iparág áttekintésére, belehelyezkedve az üzleti információk világába. Értékes tapasztalatot nyújt belelátni magának az Infodok Kft.-nek a működésébe is, amit a piac szabályai határoznak meg, tehát a gyakornokok megtapasztalhatják az információs szolgáltatások értékesítésének többfajta megoldását is.

A Magyar Telekom Infotéka részvétele a gyakorlati képzési rendszerben

A Magyar Telekom Infotéka 2008 óta fogad rendszeresen szakmai gyakorlatra informatikus könyvtáros szakról hallgatókat, ez idő alatt 33-an fordultak meg nálunk, néhányan több alkalommal is. Ezen a téren legfontosabb partnerünk az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézete. A legtöbb hallgató a BA szintű információ- és tudásmenedzsment, illetve az MA szintű üzleti információmenedzser szakirányról választja gyakorlati helyének Infotékánkat. Ez érthető annak tükrében, hogy az ELTE könyvtárszaka hagyományosan alapvető céljának tartja, hogy a hallgatóit „a hagyományos könyvtárosi szakértelmen kívül a modern információs piac kihívásainak megfelelő, korszerű szaktudással is felvértezze”. [5] A szakirányok vezetésével, oktatóival, a gyakorlati koordinátorokkal nagyon jó kapcsolatunk alakult ki, amelyre alapozva lehetőségünk van egy-egy kérdésről konzultálni, esetleges problémás helyzeteket közösen megoldani.

Az érkező gyakornokoknak képzési szintjüknek megfelelően meghatározott témákban kell a gyakorlatukat teljesíteni. Ez az alapképzésben résztvevőknél a gyűjteményszervezéssel, a formai és tartalmi feltárással, a szolgáltatások szervezésével, a könyvtári menedzsmenttel, az olvasószolgálatlaltal, a tájékoztatással, valamint a marketing- és PR területtel kapcsolatos tevékenységek megismerését, kipróbálását jelenti. A mesterképzésben a szolgáltatás és tájékoztatás területén való nagyobb elmélyülés mellett főleg az üzleti információmenedzser szakirány hallgatói esetében értelem szerűen az eddigieknél jóval nagyobb hangsúly kerül az üzleti információk menedzselésének módszereire, eszközeire, folyamataira.

A szakmai gyakorlat protokollja – mi hogyan csináljuk?

Első gyakornokainkat még amolyan hályogkovács módjára próbáltuk segíteni: megnéztük felkérő

levelüket, megkérdeztük őket, mire kíváncsiak, és a legjobb tudásunk szerint próbáltuk velük megismertetni a gyakorlatunkat. Nem volt sikertelen ez a megoldás, de hamarosan időgazdálkodási problémákat vetett fel, ráadásul a gyakorlat értékelésénél többször megmutatkozott, hogy valami fontos kimaradt. Mindeközben – épp azért, mert a gyakoronokok sikeresnek érezték a programot – egyre többen jelentkeztek hozzánk, néha többen is egyszerre, s mivel nem akartunk senkit elutasítani, a mentorálás egyre nagyobb idő- és energiaráfordítást igényelt. Számot vetettünk azzal, hogy egy jól megtervezett protokoll segíteni fogja mind a mi munkánkat, mind a gyakoronokok idejének értelmes kihasználását.

Infotékánkban négy könyvtáros munkatársunkat bíztuk meg a gyakoronokok mentorálásával, minden érkező gyakoronokért egyikük felel. Az ő feladata a gyakoronok végigvezetése a protokollon, idejének beosztása, a témafelelős munkatársakkal való egyeztetés, és a folyamatos konzultációs lehetőség biztosítása a gyakoronok számára.

A protokollon belül természetesen lehetőség van az egyedi képességeknek, igényeknek, érdeklődésnek megfelelő speciális feladatok beillesztésére. A pontos gyakorlati terv mindig a gyakoronok megismerése után alakul ki, aminek fontos eleme a vezetővel és a mentorral folytatott nyitó beszélgetés. Ennek során röviden bemutatjuk az Infodok Kft.-t, ismertetjük a Magyar Telekom információs igényeit, és az Infotéka által nyújtott szolgáltatások hátterét. Tájékozódunk a gyakoronok érdeklődéséről, igényeiről, a képzési hely elvárásairól, és igyekszünk minél jobban megismerni a személyiségét, habitusát is ahhoz, hogy a leghatékonyabb tervet készíthessük.

A protokoll fő lépésein minden gyakoronokot végigvezetünk. Ennek során megismerkedhetnek a könyvtári és az egyedi információszolgáltató munka fő gyakorlati elemeivel, amelyek kiegészülhetnek az egyedi érdeklődésüknek, illetve fejlesztési területeiknek megfelelő speciális feladatokkal. A protokollvázlatban dőlt betűvel mutatok be néhány példát az utóbbiakra.

Az Infotéka protokollvázlata a szakmai gyakorlati programra

1. Az Infodok Kft. és Infotéka bemutatása

2. Bemutatkozás, ismerkedés a munkatársakkal, témafelelősökkel
3. A Magyar Telekom belső intranetes portáljának, információs csatornáinak megismerése
Önálló ellenőrzési vagy webfejlesztési feladat
4. Ismerkedés az állománnyal és az olvasószolgálati feladatokkal
Beszerezési források és folyamatok megismerése
Állományrendezés
Selejtezési javaslat készítése
Bejövő olvasói igények kezelése
Irodalomkutatás készítése
5. Ismerkedés az OLIB-bal
Az OLIB informatikai háttere, adatkarbantartás
6. Folyóirat feldolgozása, köröztetés
Ingyenes elektronikus folyóiratok téma szerinti gyűjtése, rövid tartalmi jellemzése
Előfizetési igények bekérése, összesítése
7. Könyvek és elektronikus dokumentumok feldolgozása
Ingyenes elektronikus dokumentumok téma szerinti gyűjtése, rövid jellemzése
8. „Új könyvek” szolgáltatás, címlapborítók lekeresése és feltöltése
Dezideráta jegyzék készítés
9. Témafigyelés
10. Betekintés az információkutatók munkájába (Cix, hírlevelek, tárgyszavazás, lektorálás)
Önálló sajtóelemzési feladat
11. Adatbázisok bemutatása érdeklődés és nyelvtudás szerint súlyozva (ISI, Jogtár, Cégtár, HMJ, külföldi adatbázisok)
Önálló adatbázis keresési feladat
12. „Kiküldetés” az NMHH-ba, egy más jellegű szakkönyvtár megismerése
13. Menedzsment folyamatok, CRM, marketing, PR (nyilvántartások, ügyfélvisszajelzések, kommunikáció)
Önálló statisztika elemzési, prezentációs feladat

14. Összefoglalás, tapasztalatok elemzése, a gyakorlat közös értékelése

A protokollon felül mindig adódnak előre nem tervezett, spontán feladatok, amelyekbe be tudjuk vonni a gyakornokokat is, s ez változatos, néha meglepő kihívás elé állíthatja őket. Például a legutóbbi leltárnál a „nemszeretem” leltározási munka mellé feladatul kapták, hogy tegyenek selejtezési javaslatot az állomány áttekintése és a Magyar Telekom addigra már megismert információs igénye alapján. Őszinte öröm volt mindkét fél számára, amikor eltérő véleményünk esetében az ő érvelésük győzött.

Különösen nagy értéket jelent számunkra, amikor a gyakornokban kiemelkedő képességeket fedezünk fel valamelyik szakmai területen. Előfordult már, hogy az ő segítségükkel indítottunk új szolgáltatást, például a sajtófigyelésünk vagy a weboldalunk mobil eszközökre optimalizált változatát, vagy az ingyenes elektronikus folyóiratok tematikus ajánlóját.

Nem akarok átsiklani a korábban említett „dolgoztatási” kérdés felett. Természetesen az információszolgáltatási munkának vannak unalmas, ismétlődő, fárasztó részei, amihez nem kell különösebb képzettség, úgymond „akárki megcsinálhatná”. A visszahozott könyveket biztos, hogy a helyükre kell sorolni, a folyóiratokat érkeztetni kell, a selejtezéseket át kell vezetni az OLIB-on, a sajtógyűjtésnél sok-sok cikket el kell olvasni, amíg az igazán fontosakat kiszűri az ember... még a legkreatívabb munkának is vannak olyan részei, amelyekkel szívesen végeznénk már. Számunkra nagy érték, ha ezeket el tudja végezni a gyakornok, de csak akkor teszi szívesen, ha látja, érti, hogy milyen munkafolyamat részét képezik ezek a feladatok, hogyan függnek össze egymással, és hogyan alkot a sok unalmas részlet a szükséges kreativitással megfűszerezve egy izgalmas egészet. Törekszünk arra, hogy megtanítsuk őket, mit jelent a szolgáltatói szerep, hogy hogyan alapozza meg a mi munkánk a megbízónk szakmai vagy üzleti döntését. Ha ezt a gondolatot magáévá tudja tenni, olyan önbizalomhoz jut, amely őt a döntéshozók megbecsült szakmai partnerévé emelheti.

A mentor mellett nagyon fontos szerepet kapnak a témafelelős munkatársak, akik egy-egy kompetenciakörrel ismertetik meg a gyakornokokat. Valójában tőlük tanulják a legtöbbet: a külföldi beszerzések felelőse, az adatbázisokat menedzselő, a sajtófigyelő, a piacelemzői szintű hírleveleket össze-

állító munkatárs mutatja meg nekik, hogy az adott területen milyen folyamatlépésekre van szükség ahhoz, hogy a szolgáltatás zökkenőmentes legyen. Általában nagy felismerés a gyakornokoknak, hogy „minden összefügg mindennel”, és a legkisebb részlet is fontos ahhoz, hogy minden olajozottan működjön.

Mentorok tapasztalatai

Általában azt tapasztaljuk, hogy az ELTE-ről hozánk érkező gyakornokok elméleti képzése egyöntetűen magas szintű, a motívum, ami meghatározhatja a gyakorlati képzés sikerességét, inkább a hallgató személyiségében rejlik. Abban például, hogy mennyire elkötelezett a szakma iránt, mennyire nyitott, kommunikatív alkat, mennyire fogadja el az irányítást, de az is fontos, hogy mennyire kreatív – összefoglalva tehát, hogy mennyire hozzáértő, mennyire befogadó, mennyire innovatív, illetve van-e jövőképe ezen a pályán.

Egyik mentorunk így jellemezte a hozzáértő, innovatív gyakornokokat: „Mindig nagy-nagy örömet érzek, ha tapasztalom, hogy egy-egy munkafolyamat elvégzése során túllépnek a kezdetben megbeszélte tevékenységen, részfeladatokon, s annál jóval többet tesznek le az asztalra, mint amit megbeszélünk, nem takarékoskodva az energiájukkal, idővel. Ilyenkor érzem, hogy a feladat, az ügy fontosabbá vált a számukra önmaguknál, s hogy egy csapatban érzik magukat velünk.”

A mentorok persze olyan gyakornokokkal is találkoznak, akiknél nem egyértelmű rögtön a hozzáállás: „Az első találkozás egy érdeklődő, nyitott, de kissé szétszórt, csapongó személyiséget sejtetett. Kíváncsian vártam, hogy a habitusának kevésbé megfelelő tipikusan könyvtári feladatokkal hogyan birkózik meg. Meglepve tapasztaltam, hogy lassan, de szívós kitartással precíz munkát tett le az asztalra. Igazán viszont akkor bontakozott ki, amikor bonyolultabb, nehezebb kihívásokkal szembesítettük. Amint figyelmét összpontosítani tudtuk, és megértette, hogy mi a rábízott információkutatási feladat célja, nagyon kreatívan és minden részletre kiterjedően teljesített.”

A legnagyobb sikert – és felelősséget – akkor érzi a mentor, ha a fiatal személyiségének alakításában is tud segíteni: „Mindenki el tud képzelni egy helyesen szorongó, kezét tördelő, halkán beszélő, félénk fiatalot, akitől az az elvárás, hogy beilleszkedjen egy idegen munkahelyi közösségbe, külön-

böző korú és beosztású munkatársak közé és ott elmélyítse szakmai ismereteit. Én rájuk emlékszem a legszívesebben, illetve rájuk vagyok a legbüszkébb, mert nekik – az introvertált személyiségükből fakadóan – különösen nehéz lehet a gyakornokság, s őrjüket igazán szembeötlő a változás. Szóval képzeljük el, hogy eljön hozzánk bemutatkozni egy zárkózott fiatal, érdeklődve meghallgatja a rá váró feladatokat – szemében persze buzgósággal, igyekezettel – de inkább félelemmel és izgalommal, majd elkezd a munkát. Aztán telnek a napok, hetek és egyre jobban feloldódik, kinyílik, egyre hangosabban válaszol, és néha már kérdez is. A sikerrel teljesített feladatok és a kollégák biztató szavai által önbizalmat és megerősítést kap, s megtapasztalja, hogy nem is olyan félelmetes dolog a munka világa, és a főnök, vagy gyakorlatvezető is lehet jó ismerős vagy akár barát. A gyakorlat végeztével ugyanúgy leülünk beszélgetni, ahogy az elején tettük, de már egy egészen más ember képe bontakozik ki előttünk. Még most sem harsány és főleg nem önhitt, de már sokkal magabiztosabb és kezdeményezőbb. A valós munkahelyi környezetben tapasztaltakat nem lehet könyvekből megtanulni, ezért nagyszerű dolog a gyakornokság. Amellett, hogy mi is profitálunk az ittlétükből, bízom benne, hogy ők is olyan útravalóval távoznak tőlünk, ami egy életen át elkíséri őket, és örömmel gondolnak majd vissza az együtt eltöltött időre.”

A mentor egyik legfontosabb feladata tehát az ismeretek átadása mellett annak felismerése, hogy a hallgatónak mi a valódi igénye, mi az erőssége, miben van szüksége segítségre a kibontakozáshoz. Ezek ismerete hozzásegíti ahhoz, hogy olyan feladatokat adjon a gyakornoknak, amelyekben igazi sikerélményhez juthat. De támogatást jelenthet abban is, hogy sikerüljön megoldani olyan feladatot is, amelytől idegenkedik, hiszen munkavállalóként biztosan szembesülni fog ilyen helyzetekkel is.

Gyakornokok tapasztalatai

Ahogy a gyakornoki protokollban látható, az indító beszélgetésnél az Infotéka vezetője és a mentor megismerteti a gyakornokot a Magyar Telekom, az Infotéka és az Infodok Kft. helyzetével, „relációival”, az Infotéka profiljával, az információs igények irányultságával, a használt információs csatornákkal, a szolgáltatások jellemzőivel. A beszélgetés azzal zárul, hogy megkérjük a gyakornokot, járjon nyitott szemmel közöttünk, és bát-

ran jelezze észrevételeit. Felhívjuk a figyelmét arra, hogy a gyakorlat végén, a záró beszélgetésen meg fogjuk kérdezni őt legfontosabb tapasztalatairól, arról, hogy mit talált a legjobbnak és mi nehezítette esetleg a munkáját, és van-e olyan javaslata, ami hatékonyabbá tehetné a mi munkánkat. Ezzel segítjük őt a tanulságok levonásában, de számunkra még nagyobb eredmény, hogy az ilyenkor kapott válaszokat a mentorokkal és a témafelelősökkel elemezve hasznosítani tudjuk szolgáltatásaink minőségének emelésében. A tőlük kapott javaslatokat több esetben beépítettük már a folyamatainkba.

A gyakorlat időtartama alatt is folyamatosan figyel a mentor a gyakornokok visszajelzéseire, és a témafelelősökkel is rendszeresen konzultál. Ezek a visszajelzések alapozzák meg a gyakorlat értékelését, amit mindig a hallgatóval közösen állítunk össze, s ezek alapján finomítjuk gyakorlati protokollunkat is.

Tapasztalataink összefoglalására készülve kíváncsi lettem, hogy hogyan emlékeznek volt gyakornokaink az itt töltött munkára egy hosszabb-rövidebb idő elteltével, és egy tucatnak közülük feltettem néhány kérdést. Nagy örömmel egy hallgató kivételével valamennyien válaszoltak, és véleményeikből szemléletes kép alakult ki arról, hogy a gyakornokok hogyan élték meg a nálunk töltött időt.

Mi volt a legfontosabb tapasztalatod a nálunk töltött idő alatt?

„Folytonos munkalehetőség!!! Mindig volt számomra feladat, amit teljesíthettem, unalmas óráim nem voltak, és ez talán a könyvtárnak a főérdemei közé sorolható. Hálás vagyok azért, hogy nem lógattam feleslegesen a lábamat, és hogy teljes mértékben megtapasztalhattam, hogyan kell dolgozni élesben.”

„Én személy szerint nagyon örültem, hogy egy olyan információs vállalat munkájában vehettem részt, nyerhettem betekintést vállalati kultúrájába, ami alátámasztotta, hogy Magyarországon van példa jól működő vállalati könyvtárra (már legalább 2 fél év óta szerettem volna vállalati könyvtárhoz menni gyakorlatra). A legtöbb korábbi gyakorlati helyemen rendkívül „információbróker-ellenes légkör” uralkodott, amit mindig elszomorítónak tartottam, és kicsit el is vette a kedvem az Információs és tudásmenedzsment szakosodástól az, hogy úgy éreztem, semmit nem hasznosítok a könyvtári munkafolyamatok során a tanulmányaimból.”

„Érdekes tapasztalat volt látni, hogy egy könyvtár működhet úgy, hogy nem a klasszikus értelemben vett könyvtár. Hiszen nálatok elsősorban az információszolgáltatás a lényeg, és csak utána jön a könyvtári része.”

„Elég sokféle tapasztalatom volt. Van, amikor nem tudnak mit kezdeni az emberrel és leküldik ládákat pakolni. Bizonyos élelmesebb könyvtárak szabályosan vadásznak a gyakornokokra. Azért szerencsére nem ez a jellemző. Ti partnerként bántatok velem, és érdekes volt egy ilyen zárt világba betekinteni.”

„Sikerült megismernem egy másfajta szemléletet, ami túllépett a hagyományosabb könyvtári képen, mert egy vállalati könyvtár más szemlélettel, munkafolyamatokkal (és más egyéb külső/belső körülményekkel) rendelkezik, és ebben különbözik az úgynevezett "hagyományosabb" könyvtárakétól, és ez mindenképpen új tapasztalat volt.”

„Az Infodok Kft.-nél töltött idő során a gyakorlatban tapasztalhattam meg, hogy egy könyvtáros valóban az információkeresés professzionális szakembere lehet. A jól hangzó kifejezés számomra ekkor töltődött fel tartalommal, itt éltem meg először, hogy napjainkban akár az üzleti környezetben is hasznosíthatom a képességeimet, készségeimet.”

„Nagyon élveztem, hogy itt nem csupán „ad hoc” jellegű feladatokat láttam el, hanem összetett, projekt jellegű munkában is részt vettem. Számomra az érzés, hogy a munkámnak sejthető, de előre még pontosan nem látható gyümölcse lesz, nagyon sokat jelentett, mivel hasznosnak éreztem magam.”

„Számomra a legfontosabb tapasztalat az volt az Infodoknál, hogy végre élő példát láthattam, hogyan lehet a hagyományos könyvtári szolgáltatásokat olyan köntösbe/formába „bújtatni”, bővíteni, amivel egy nagy mult cég működését valóban segíti.”

„Az egyik legjobbnak azt találtam, hogy a teljes könyv, folyóirat életciklust megismerhettem, az igényfelméréstől a selejtezésig.”

„Az Infodok Kft.-nél töltött gyakorlati idő során a legfontosabb tapasztalatomként talán azt említhetem, hogy sokkal jobban és sokkal mélyebben beleláthattam a könyvtári munkafolyamatokba, mint ahogy arra bármikor korábban (és később) lehetőségem nyílt. Természetesen a cégnél folyó

munka számos elemében más, mint esetleg egy közkönyvtárban, így számos olyan tevékenységet végezhettem, amit máshol egyáltalán nem. Ilyen például a sajtófigyelés, a témafigyelés, a hírlevelekbe kerülő folyóiratcikkek tárgyszavazása – mindezt pedig megadott határidőre. Megtapasztalhattam azt is, milyen a vállalati légkör, hogy mit is jelent az, amikor a pontosságnak és a gyorsaságnak ténylegesen nagy jelentősége van.”

Változott-e az elképzelésetek a könyvtári munkáról a gyakorlat végére?

„Az biztos, hogy egy újfajta, általam még nem ismert típusú könyvtárban járva sok újdonsággal találkozhattam, más volt maga a gyűjtőkör, a tevékenység stb. Ez igazából inspiráló hatással volt rám, a gyakorlat végére úgy éreztem, több tudással és élménnyel gyarapodtam. Nem változtattam, csak még jobban megerősítettem az elhatározásomban, hogy a jövőben a szakmában még tudatosabban helyt szeretnék állni.”

„Úgynevezett „rejtett képességek” felfedezése, amit a stilisztikai készségeimre értek. Amikor az információs hírlevelet készítettük, valamint a sajtóhírek feldolgozása alkalmával a nyelvi lektorálásnak nagy hasznát vették a kedves kollégák.”

„Visszatekintve, és már kicsit más szemmel átgondolva talán a legfontosabb nem is szigorúan véve szakmai, hanem hozzáállásbeli volt: sok munkával, a külvilág igényeire/változásaira gyorsan reagálva igenis van reális jövője ennek az informatikus könyvtárosnak keresztelt szaknak és szakmának. Az elképzelések változtak, igen. Nöttek az elvárások a hagyományos könyvtárakkal szemben, de ezzel együtt úgy éreztem, nyílnak a lehetőségek is.”

„A legfontosabb tapasztalatom a gyakorlattal kapcsolatban az volt, hogy a könyvtári munka nem kötelezően rutinszerű feladatokból áll, helye van a kreatív munkavégzésnek.”

„Alapvetően nem változtak a könyvtári munkával kapcsolatos elképzeléseim, ugyanis korábban is terveztem ilyen irányú szakmai gyakorlatot (vállalati könyvtárban), így már a gyakorlat előtt – a lehetőségekhez mérten (kevés a vállalati könyvtár, és még kevesebb írás létezik a témában) – olvastam cikkeket (TMT) és hallgatói beszámolókat (ELTE-s hallgatói blog) a vállalati könyvtári munkáról. Viszont ha ezt nem tettem volna meg, minden bizonnyal meglepődtem volna, hogy így is lehet

könyvtárat/vállalati információs központot működtetni.”

„Az én részemről sikerült kicsit feloldani azt a merev hozzáállást, ami már-már elutasító volt. Hiszen nemcsak a vállalati szakkönyvtáraknak kell lépést tartaniuk a korról, és az igényekkel, hanem a többieknek is (bár lehet nekik nem annyira sürgetően). Ami nem jelenti a világ végét. Mint olvasott ember, aki szereti a könyveket nekem ezt volt a legnehezebb megemészteni, hogy változni fog a hordozó akár akarom akár nem, csakúgy, mint a működés és a szolgáltatások is. Ezzel vagy megtanul együtt élni az ember, vagy pályát kell változtatnia.”

„Elképzelésem a könyvtári munkával kapcsolatban gyökeresen megváltozott, az itt megélt információkutatói tevékenységben látom a szakma jövőjét, legyen szó akár közművelődési, akár szakkönyvtárról, akár profitorientált környezetről.”

„Az Infotékás gyakorlat pozitívan befolyásolta azt a képet, amit egy könyvtárról gondolok.”

„Sokat változott a könyvtári munkáról alkotott elképzelésem a gyakorlat végére, amit leginkább ezzel foglalhatnék össze: Lehet így is.”

„Néhány korábbi gyakorlati helyen gyakornokként nem végezhettem ilyen sokféle feladatot, épp ezért volt rendkívül motiváló az Infodoknál végzett gyakorlatom.”

Van-e javaslatod arra, hogy mivel lehetne még gazdagabbá tenni a gyakornokok számára ezt az időt?

„Egy feladat kimaradt, és ezt szívesen pótolnám egy alkalommal. (A könyvek, folyóiratok megrendelése – gyakorlatom során erről sajnos lemaradtam.)”

„Talán annyi lehetne nekünk, gyakornokoknak a hasznunkra, ha az Infodok Kft. munkájának kicsit több területét megismerhetnénk.”

„Igazából a könyvtári feladatok a gyakorlat alatt mind nagyon hasznosnak bizonyultak, volt sikerélményem is, mivel mind el is tudtam őket (szinte egyedül is) végezni. András cégfigyelős munkájába szívesen mélyedtem volna el még jobban.”

„Talán a gyakornok nyelvtudásának nagyobb kihasználása jutott most eszembe.”

„Nem tudom, ez megvalósítható ötlet esetleg, de ha a részletekről, a gyakornokok és a Telekom egy-egy részlege (pl. HR, IT, Marketing stb.) felől is megvan az együttműködés, akkor esetleg egy-egy alkalmat a Telekomnál is el lehetne tölteni.”

„Érdeemes lenne jobban hangsúlyozni, hogy a cég életében milyen szerepet tölt be a könyvtár.”

„Mivel a csekély számú könyvtári állás valószínű, hogy a végzettek nagy részét más irányban tereli, nagyon nagy segítséget jelentene számukra, ha érintőlegesen az ügyviteli csoport munkájába is beletáplálhatnának.”

„Noha korábban azt írtam, sokkal mélyebben beleláltam a könyvtári munkafolyamatokba, úgy érzem, ezt még lehetne fokozni a későbbiekben – ha lehetséges, akkor jobban belevinni a gyakornokokat egy-egy új szolgáltatás megszervezésébe, több kutatómunkát adni nekik, kicsit jobban megismertetni velük azokat a szolgáltatásokat, amelyek különböznek a nonprofit szférában működő könyvtárak szolgáltatásaitól.”

„Lehet, hogy kissé fényezésnek hatnak a leírtak, de „sajnos” nem tudok rosszat mondani, tényleg az Infodok Kft.-nél töltöttem a leghasznosabb szakmai gyakorlatomat.”

A véleményeket végigolvasva úgy látom, a gyakornokok legfontosabb tapasztalata általában az, hogy létezik működő üzleti információszolgáltatás könyvtári alapon, és ebben ők is tudnak teljesíteni. El tudják képzelni, hogy tanulmányaikat hasznosítani tudják majd az élet több területén is, nem csak könyvtárban. Az általuk javasolt gyakorlati témákra jobban odafigyelünk, és beépítjük őket protokollunkba.

Természetesen jól esett szinte mindegyik válaszban olvasni a pozitív tapasztalatokról, az elégedettségről, amit a hasznosan töltött gyakorlat emléke hagyott. Majdnem mindegyikük említette, hogy mennyire segítette őt az Infotéka barátságos, együttműködő légköre, hogy bárkihez fordulhattak segítségért, hogy „élesben” dolgozhattak.

Szakedolgozatok

Gyakornokaink visszajelzései szerint a nálunk szerzett tapasztalataikat jól hasznosították további tanulmányaikban, és a szakedolgozat elkészítése

és megvédése terén is. Néhány az általuk választott témákból:

- Az Infodok Kft. marketing- és PR-tevékenységének komplex elemzése
- Térítéses információszolgáltatás Magyarországon – vállalkozói szemszögből
- A vállalati szakkönyvtárak továbbélése a XXI. században
- A vállalati könyvtárak árképzési gyakorlata
- Az üzemi könyvtárak továbbélése – vállalati tudásközpontok
- Hogyan keresünk? Információkereső-viselkedés könyvtári és üzleti környezetben
- A Magyar Telekom Csoport és a Média- és Hírközlési Hatóság szakkönyvtárának tudásmenedzsment tevékenysége
- PR az interneten: Web design könyvtári környezetben
- Felhasználói elégedettség-vizsgálat vállalati könyvtári környezetben

A szakdolgozatok készítésében való közreműködés különösen nagy felelősséget igényel. Ilyenkor fordulhat elő az a hiba, hogy az eddig őszinteségre és nyíltságra biztatott gyakornok esetleges negatív észrevételeit mégsem szeretnénk „örök időkre” rögzítve látni. Egy kiút lehet a helyzetből, ha a konzultációk során arra ösztökéljük a hallgatót, hogy a feltárt hiányosság mellé rögtön javaslatot is adjon a javításra, és utána írja le, hogy valósítjuk meg javaslatát.

Következtetések

Az Infodok Kft. által működtetett Magyar Telekom Infotékában a szakmai gyakorlatos hallgatók fogadása többféle előnnyel is jár. A rugalmasan bevethető humánerőforrás haszná mellett a gyakornokok eltérő, friss szemlélete új ötletekkel, felismerésekkel gazdagíthatja a szervezetet. A jól képzett, hatékonyan dolgozó volt gyakornokok a későbbiekben is bevonhatók a cég munkájába, tehát tartalék munkaerőt jelenthetnek. Az elégedett hallgatók továbbviszik a cég jó hírét, így növelik presztízsét a szakmai világban. Ehhez persze elengedhetetlen a mentorok és a témafelelősök részéről a szükséges idő- és energiaráfordítás, amit az egyedi gyakornoki programok menedzselése igényel.

A szakmai gyakorlatos hallgatók az Infodok Kft.-nél sokrétű tapasztalatra tehetnek szert, mert a hagyományos könyvtári feladatokon túl kipróbálhatják magukat az üzleti célú információmenedzsment területén is. Az Infotékában magasan kvalifikált és

elkötelezett mentorokkal találkoznak, akik a megadott gyakorlati témák mellett személyiségjegyeiket is figyelembe veszik az optimális gyakorlati protokoll kialakításakor. Átélik, hogy a munkájukra szükség van, s hogy az miként alkotja részét egy nagyobb folyamatnak. A hallgatók jellemzően megélik az „így is lehet” érzést, ami nyitottá teszi őket a kihívásokra későbbi pályájuk során is. Elmondásuk szerint álláskeresőknél előnyként értékelik a munkáltatók az Infodoknál töltött szakmai gyakorlatot.

Ez nagyon fontos előny, mert ahogy *Kiszl Péter* írja korábbi tanulmányában: „húsbavágó kérdés lehet, hogy ekkora létszámban el tudnak-e helyezkedni ma Magyarországon, a szakon frissen végzettek? Egy biztos: könyvtárosként nem. Több százas nagyságrendű betöltendő státusz közel s távol sincsen a könyvtárakban. Egyetlen megoldás kínálkozik tehát: nyitni a nonprofit szektor más intézményei felé, illetve – a korábban sokat bírált momentumként –, a versenyszféra számára is kell képezni információs szakembereket (elnevezésükkel nem szeretnénk ehelyütt foglalkozni, ez megérne egy külön értekezést, azaz információmenedzsernek, információs tanácsadónak, információs szakértőnek, információbrókernek vagy másképp hívni a könyvtárosokat; a lényeg úgymint az elsajátított kompetenciákon, az alkalmazott készségeken áll vagy bukik).” [6]

A megfelelő gyakorlati hely kiválasztásánál tehát az sem elhanyagolható szempont, hogy lehetőséget ad a hallgatónak értékei megmutatására, kipróbálására annak reményében, hogy egy státusz üresedésénél, vagy egy új feladatra ő lesz majd az optimális megoldás az alkalmazásról döntő vezető számára. Erre szerencsére egyre több példa van, hiszen a vállalatok, intézmények információigénye egyre növekszik. Emellett általános jelenség, hogy az információs bázis, illetve az információs szakember iránti igény átalakulóban van. A nagy szakmai és üzleti adatbázisok előfizetéssel hozzáférhetőek, de használatukat jóval hatékonyabbá teszi egy jól képzett, rátermett információs szakember alkalmazása, amire még az olyan vállalatoknak, intézményeknek is szükségük van, amelyek esetleg már nem tudják vállalni egy könyvtár fenntartását.

Irodalom

- [1] TÓSZEGI Zsuzsanna: Könyvtár- és információtudományi képzés Európában 2. = Könyvtári Figyelő, 17. köt. 4. sz. 2007. p. 785.

[2] 2005. évi CXXXIX. Törvény 32. § (5)

[3] CZEGLÉDI László: Gondolatok a könyvtári gyakorlatról: értékelés, megvalósulás, minőség – az intézményi gyakorlatok tapasztalatai az Eszterházy Károly Főiskola informatikus könyvtáros szakán. = Könyvtári Figyelő, 53. köt. 1. sz. 2007. p. 47.

[4] Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet
http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=FAK3-Mentornak_jo
KÓPATAKINÉ MÉSZÁROS Mária: Mentornak lenni jó!

[5] KISZL Péter: Business – informatikus könyvtáros hallgatóknak. A vállalkozói, üzleti információ oktatása a felsőfokú könyvtárosképzésben. = TMT, 51. köt. 1. sz. 2004. p. 489.

[6] KISZL Péter: Ízlik-e a bolognai? A többciklusú informatikus könyvtárosképzés eddigi tapasztalatai. = TMT, 57. köt. 1. sz. 2010. p. 8.

Beérkezett: 2012. VIII. 13-án.

	<p>Kóródy Judit az Infodok Kft. ügyvezetője, a Magyar Telekom Infotéka információs központvezetője, az Magyar Könyvtárosok Egyesülete Műszaki Könyvtáros Szekciójának vezetője, a Magyar Információbrókerek Egyesülete alelnöke. E-mail: korody.judit@telekom.hu</p>
---	--

Jelentkezési felhívás segédkönyvtáros tanfolyamra

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (BME OMIKK) emelt szintű OKJ-s segédkönyvtáros tanfolyamot hirdet.

A végzett hallgató munkaköre: segédkönyvtáros.
Az oktatás elsősorban gyakorlati jellegű, amely a vizsgakövetelményekben is érvényesül.

A tanfolyam **2013. januárban**, keresztféléves képzési formában indul.
A képzés időtartama két félév.

A foglalkozásokat hetente egy alkalommal, csütörtökönként tartjuk, illetve minden hónap utolsó hetében kétnapos elfoglaltságot jelent a tanfolyam (csütörtök és szerda).

A tanórák mindkét napon 8 és 17 óra között zajlanak 60 perces ebédszünettel.

Részvételi díj a két félévre 150 000 Ft + a 2013-as vizsga időpontjában aktuális központi díjszabás szerinti vizsgadíj (kb. 65 000 Ft)
Felvételi vizsga nincs, a beiratkozás feltétele az érettségi bizonyítvány bemutatása.

A tanfolyam jegyzeteit, segédkönyveit kölcsönzés formájában biztosítja a szervező intézmény.

A képzésre azoknak a jelentkezését várjuk, akik a könyvtári munka gyakorlatát rövid idő alatt kívánják elsajátítani, és a számítógép használatában négy ECDL modul megismerésével jártasságot akarnak szerezni.

Jelentkezni az alábbi címre eljuttatott (kitöltött, kinyomtatott) jelentkezési úrlappal lehet:

BME OMIKK segédkönyvtáros képzés
1111 Budapest, Budafoki út 4-6.

A jelentkezési űrlap a BME OMIKK honlapjáról letölthető

Jelentkezési határidő: **2012. december 15.**

További felvilágosítás a **463-3534**-es telefonszámon és a **gyhengyel@omikk.bme.hu** e-mail címen Lengyel Gyöngyitől kérhető.